

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Рисунок	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	2

Рисунок

2 семестр (весна 2022)

31 січня – 14 травня

Викладач	Доцент Брагін О.М., доцент Чеботов І.П.
Е-mail	risunokksada@i.ua , chebotov63@gmail.com
Заняття	Група Г21-1, понеділок 9.50-12.20, ауд. 304 (2 корп.), четвер 10.45-12.20 Група Г21-2, четвер 9.50-12.20, ауд. 21 (1 корп.), п'ятниця 9.00-10.35
Консультації	За домовленістю
Адреса	ауд. 32, поверх 2, корпус 1, вул. Мистецтв 8
Телефон	(057) 706-02-81 (кафедра рисунка)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття та консультації з викладачем відбуваються в академії згідно розкладу у визначені дні та години. Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є листування електронною поштою або месенджери. В разі необхідності додаткової консультації ескізи робіт студентів, запитання можуть бути надіслані на пошту викладача чи у месенджери. Умови листування: 1) у листі обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Рисунок) та ім'я автора; 2) файли підписувати таким чином: *прізвище, назва дисципліни, тема завдання*.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Рисунок» є певний обсяг знань з креслення, перспективи, пластичної анатомії. Студент отримує повну підтримку при опрацюванні матеріалу з нормативної дисципліни та у практичній роботі.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Гіпсові моделі із методичного фонду. Приклади рисунків студентів із академічного фонду. Електронний ресурс: взірці класичного та сучасного світового рисунка. Додаткова література з дисципліни.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Виконання завдань потребує наступні матеріали: мольберт, папір для рисунку (розмір згідно завдання та композиції), олівці різної м'якості, ластик. Для творчих завдань – такі графічні матеріали: сепія, сангіна, вугілля та інші.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Програмні компетентності:

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

СК 13. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.

Програмні результати

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

В результаті вивчення дисципліни «Рисунок» студент повинен:

Знати: особливості побудови форм зображених тіл і предметів, закони перспективи, вміння використовувати знання з пластичної анатомії, послідовність методики рисунку;

Уміти: за допомогою графічних матеріалів (олівець, вугілля, сангіна, сепія, соус, туш та інші) передати і стріти об'єм, простір, виразними засобами рисунку виявити динаміку людської постаті, вміння моделювати форму, щоб форма відчувалась у гармонічному зв'язку з властивостями обраного графічного матеріалу, компоувати в аркуші, створювати реальне сприймання предмету.

Мати навички: застосовувати практичні та теоретичні знання рисунку у творчих роботах.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається студентами протягом 4 років, 8-х семестрів. (1 семестр має: 10 кредитів ECTS, 300 навчальних годин, у тому числі 150 – аудиторних занять та 150 поза аудиторних, самостійних).

Курс має 2 модулі, 4 завдання.

2 семестр містить: 2 модулі, 4 завдання за темою: «Рисунок живої голови людини».

1 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

1) Череп людини у трьох ракурсах. Завдання спрямоване на оволодіння навичками побудови форми черепа людини у трьох основних ракурсах, ретельне вивчення його пластики; визначення розуміння важливості особливостей форми черепа для рисування голови людини.

2) Перевірочне завдання: гіпсова голова на нейтральному тлі при контрастному освітленні, яке спрямоване на ретельний, складний розбір форми голови, де основна увага приділяється пластичному та тональному рішенню.

2 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

3) Голова натурника у трьох основних ракурсах. Завдання спрямоване на визначення зв'язку форми черепа з живою головою; оволодіння рисуванням характеру моделі в кожному з трьох ракурсів та між собою; вивчення анатомічної побудови шиї та плечового поясу.

4) Екзаменаційне завдання: рисунок живої голови людини з плечовим поясом, спрямоване на закріплення поглиблених знань рисування голови людини; визначення пластичних особливостей зв'язку голови з плечовим поясом.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основні форми вивчення курсу – виконання практичних завдань.

Метод повідомлення нових знань – практична робота.

Мета запропонованих завдань – вивчення законів образотворчого мистецтва, принципів лінійно-повітряної перспективи, принципів конструкції та формоутворення; аналізу і виразному відтворенню конкретного пластичного змісту моделі з урахуванням об'єму форми, пропорцій, простору, освітлення, фактури матеріалу; а також навчити студентів виконанню характерних начерків, короткострокових замальовок, рисунків по пам'яті і уяві. Студент повинен оволодіти навичками роботи з наступними матеріалами: олівець, сангіна, сепія, вугілля, соус тощо. Вправи побудовані за принципом послідовного ускладнення учбових задач, пов'язаних між собою смисловим навантаженням.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач приділяє досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. Студент має право на дозвіл вийти з аудиторії за необхідністю.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладачу). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не припустимі. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат, тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину. Якщо факт академічної недоброчесності зафіксований на екзаменаційному перегляді – студент максимально отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні посилання:** <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>
<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

№ тижня	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль
1	1	практичні	Постановка задач на перше завдання семестру. Композиційне розміщення черепа на форматі А-2 у трьох ракурсах.	5	Поточний перегляд
2	1	практичні	Лінійно-конструктивна побудова черепа у трьох ракурсах.	5	Поточний перегляд
3	1	практичні	Лінійно-конструктивна побудова черепа у трьох ракурсах та початок тонального моделювання черепа у трьох ракурсах.	5	Поточний перегляд
4	1	практичні	Тональне моделювання форми черепа у трьох ракурсах.	5	Поточний перегляд
5	2	практичні	Композиційне розміщення гіпсової голови на форматі А-2 та початок лінійно-конструктивної побудови гіпсової голови.	5	Поточний перегляд
6	2	практичні	Лінійно-конструктивна побудова гіпсової голови.	5	Поточний перегляд
7	2	практичні	Тональне моделювання гіпсової голови	5	Модульний перегляд
8	3	практичні	Композиційне розміщення на форматі А-2 та початок лінійно-конструктивної	5	Поточний перегляд

			побудови голови натурника у трьох основних ракурсах.		
9	3	практичні	Лінійно-конструктивна побудова голови натурника у трьох основних ракурсах.	5	Поточний перегляд
10	3	практичні	Тональне моделювання голови натурника у трьох основних ракурсах.	5	Поточний перегляд
11	3	практичні	Тональне моделювання голови натурника у трьох основних ракурсах.	5	Поточний перегляд
12	4	практичні	Екзаменаційне завдання. Композиційне розміщення на форматі А-2 живої голови людини з плечовим поясом та початок лінійно-конструктивної побудови живої голови людини з плечовим поясом.	5	Поточний перегляд
13	4	практичні	Екзаменаційне завдання. Лінійно-конструктивна побудова живої голови людини з плечовим поясом.	5	Поточний перегляд
14	4	практичні	Екзаменаційне завдання. Тональне моделювання живої голови людини з плечовим поясом.	5	Поточний перегляд
15	4	практичні	Екзаменаційне завдання. Тональне моделювання живої голови людини з плечовим поясом.	5	Модульний перегляд
			Разом за семестр	75	Екзаменаційний перегляд

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відмінно (90-100 балів, А): Рисунок виконано бездоганно як в цілому, так і з точки зору графічного виконання окремих його елементів та деталей:

- точне, безпомилкове розташування усього зображення та його елементів на форматі;
- вірне зображення пропорційних співвідношень одного об'єкту до іншого, окремих деталей до цілого;
- точна передача конструкції об'єкту зображення, переконлива передача форми об'єктів засобами лінійної та повітряної перспективи, використанням законів світлотіні, тону і тональних співвідношень;
- висока технічна майстерність, професіоналізм.

Це найвищий рівень виконання навчального (академічного) завдання: при виконанні усіх перелічених вимог рисунок виглядає майстерним, естетичним, відчувається певна натхненність при виконанні завдання.

Добре (82–89 балів, В; 75–81 балів, С). Рисунок виконано добре як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору графічного виконання:

- добре розташування на форматі;
- добре передано пропорційне співвідношення одного об'єкту до одного, окремих деталей до цілого;
- проаналізовано конструкцію об'єкту засобами лінійної та повітряної перспективи;
- непогане використання графічного матеріалу, висока технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення.

Добре виконаний рисунок, але є недосконале виконання елементів.

Задовільно (64-74 балів D; 60-63, E). Рисунок виконано достатньо непогано з точки зору графічного виконання окремих його елементів і деталей:

- непогане розташування усього зображення на форматі;
- не зовсім точне зображення пропорційних співвідношень;
- присутні помилки у передачі форми об'єктів;
- недосконале використання графічного матеріалу.

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка.

Незадовільно (35-59 балів, FXF). Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

- суттєві недоліки у розташуванні усього зображення на форматі;
- є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
- недосконала передача конструкції об'єкту зображення;
- слабка технічна майстерність.

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка.

Незадовільно (1–34 балів, F). Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

- недоліки у розташуванні усього зображення на форматі;
- є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
- недосконала передача конструкції об'єкту зображення;
- слабка технічна майстерність.

Незадовільно виконаний рисунок, є суттєві порушення послідовності виконання рисунка.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за виконання додаткових творчих завдань, участь у виставках, конкурсах, фестивалях. Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авсиян О.А. Натура и рисование по представлению. Учебное пособие. – М.: Изобразительное искусство, 1985.
2. Барышников А. П., Лямин И. В. Основы композиции. – М.: Всес. уч.-пед. изд-во Трудрезервиздат, 1951.

3. Барышников А.П. Перспектива. Учебное пособие для высших художественных учебных заведений. М.: Искусство, 1955.
4. Барчаи Е. Анатомия для художников. – Будапешт: Корвина, 1977.
5. Беда Г.В. Основы изобразительной грамоты: Рисунок, живопись, композиция: учебное пособие. – М.: Просвещение, 1981.
6. Белютин Э.М. Начальные сведения о рисунке и живописи. – М.: Искусство, 1957.
7. Белютин Э.М. Основы изобразительной грамоты. Рисунок: в помощь начинающему художнику. – М.: Госкультпросвет изд., 1956.
8. Бернштейн М.Д. Проблемы учебного рисования. – Л.-М.: Искусство, 1940.
9. Волков Н.Н. Восприятие предмета и рисунок. – М.: Изд.-во Академия педагогических Наук РСФСР, 1950.
10. Гицеску Г. Пластическая анатомия. – В 3 т. — Бухарест: Меридиан, 1963.
11. Лаптев А.М. Рисунок пером. – М.: Изд.-во Академия художеств СССР, 1962.
12. Ли Н. Г. Рисунок. Основы учебного академического рисунка. – М.: Эксмо, 2007.
13. Материалы и техника рисования: учебное пособие / отв. ред. Королев В.А. – М.: Изобразительное искусство; 2-е изд. – 1984, 3-е изд. – 1987.
14. Кордовский Д.Н., Яковлев В.Н., Корнилов К.Н. Пособие по рисунку: учебное пособие для архитектурно-художественных ВТУЗов. – М.-Л.: Госстройиздат, 1938.
15. Павлов Г. М., Павлова В. Н. Пластическая анатомия. – М.: Всес. кооп. изд-во, 1954.
16. Рабинович М.И. Пластанатомия человека, четвероногих животных и птиц, и ее применение в рисунке. – М.: Высшая школа, 1971.
17. Рабинович М.И. Пластанатомия человека, четвероногих животных и птиц, и ее применение в рисунке. – 2-е изд., переработанное и дополненное. – М.: Высшая школа, 1978.
18. Рабинович М.И. Пластанатомия и изображение человека на ее основах: учебное пособие. Рисунок в высшей художественной школе (Московский государственный художественный институт им. Сурикова). – М.: Искусство, 1987.
19. Радлов Н. Э. Рисование с натуры. — Л., 1978.
20. Ростовцев Н.Н. Академия рисунка. Курс лекций: учебное пособие для студентов педагогических ВУЗов. – М.: Просвещение, 1973.
21. Ростовцев Н.Н. Академия рисунка: учебное пособие для студентов графических факультетов пединститутов. Дополненное и переработанное. – М.: 2-е издание, 1984.
22. Соловьев А.Н. и др. Учебник рисунка. – М.: Искусство, 1953.

23. Сухенко В.О. Рисунок: навчальний посібник. – К.: Вона-Манте, 2004.
24. Королев В.А. Учебный рисунок: учебное пособие. – М.: Изобразительное искусство, 1981.
25. Федоров М.В. Рисунок и перспектива. – М.: Искусство, 1960.
26. Хитров А.Е. Рисунок: Пособие для обучения художественно-промышленных учебных заведений промысловой кооперации. – М.: Всесоюзное кооперативное издательство, 1957.
27. Bammes G. Der nackte Mensch. – Dresden: Veb Verlag der Kunst, 1982.